

Частична предварителна оценка на въздействието

Институция: Министерството на външните работи	Нормативен акт: Закон за изменение и допълнение на Закона за българското гражданство
☐ Не е включен в законодателна/оперативна програма на Министерския съвет	☒ Включен е в законодателната/оперативната програма на Министерския съвет за:
Лица за контакт: Гергана Димитрова, главен юрисконсулт в дирекция „Консулски отношения“ на МВнР	Телефон и ел. поща: 02/ 9482814, email: g.dimitrova@mfa.bg

1. Проблем/проблеми за решаване:

Проблем 1. „Дефицити в нормативната уредба, регламентираща процедурите по придобиване, освобождаване и отмяна на българско гражданство“

Понастоящем, съгласно изискванията на Закона за българското гражданство, за голяма част от процедурите за придобиване на българско гражданство се изисква задължителното владееие на български език. В процедурата за придобиване на българско гражданство от лица с български произход, както и от лица с родител, придобил българско гражданство, не се изисква владееие на български език. Опитът на компетентните държавни органи е показал, че в много случаи липсата на владееие на български език създава сериозни и трудно преодолими пречки за последващото интегриране на тези лица в българското общество. Също така, липсата на условие за владееие на български език благоприятства създаването на условия за придобиване на българско гражданство от лица, чиито намерения се ограничават до такива с икономически и социални цели, но които нямат емоционална привръзка към България или българските граждани. Един от елементите за наличието на такава привръзка е владееенето на български език. За периода 01.01.2022-31.10.2023 г. на тези основания българско гражданство са придобили 14 333 бр. лица.

На следващо място, нормативна уредба дава възможност за освобождаване от българско гражданство, без да се отчитат евентуалното наличие на образувано срещу лицата наказателно производство от български компетентен орган, както и от лицата, които имат непогасени финансови задължения към българската държава или към българско физическо или юридическо лице, установени с влязъл в сила акт на компетентен орган. Поради това освобождаването от българско гражданство има възможност да бъде използвано като инструмент за избягване от наказателна отговорност, както и за несъбиране на дължими към държавата и физически и юридически лица задължения. Конкретни данни не могат да бъдат предоставени, тъй като българските органи не водят такава статистика.

Понастоящем липсва правна възможност за отмяна на натурализацията на лица, които уронват престижа на Република България, на българските институции и национални интереси чрез реч на омраза или при извършване на действие от омраза срещу българската държава, нейни граждани и/или български общности в чужбина. Това води до наличието на лица с българско гражданство, които обаче нямат българско самосъзнание и проявяват действия на неуважение, нетърпимост и агресия към българската държава, нейните граждани и/или български общности в чужбина. Това е недопустимо и е необходимо да бъде създаден ред за отмяна на натурализацията на тези лица. Конкретни данни не могат да бъдат предоставени, тъй като българските органи не водят такава статистика.

Също така липсва правна уредба относно реда за тържествено връчване под формата на церемония на удостоверенията за придобиване на българско гражданство. Наличието на тази празнина води до обстоятелството, че в много случаи тези удостоверения се връчват по административен ред без наличието на специалните атрибути, с които би трябвало да бъде обозначен този акт.

Проблем 2. „Дублиране на функции и неефективност във функционирането на Консултативния съвет при Изпълнителна агенция за българите в чужбина“

Дейностите, които бяха вменени на Консултативния съвет при Изпълнителната агенция за българите в чужбина, създаден с изменение на Закона за българското гражданство от 2021 г., до момента се осъществяваха и продължават да се осъществяват от Министерството на правосъдието, без това да оказва влияние върху ефективното провеждане на цялостната процедура по придобиване на българско гражданство на основание български произход. В тази връзка, съществуването на втори допълнителен орган, осъществяващ дейност в производството по придобиване на българско гражданство на основание български произход, към момента се счита за нецелесъобразно, поради което се предлага неговата отмяна;

1.1. Кратко опишете проблема/проблемите и причините за неговото/тяхното възникване. По възможност посочете числови стойности.

Посочените по-горе проблеми не могат да бъдат решени в рамките на съществуващото законодателство чрез промяна в организацията на работа и/или чрез въвеждане на нови технологични възможности, тъй като решаването на всички изложени проблеми налага приемане на законодателни изменения, с които се въвеждат, несъществуващи до момента процедури и правни възможности.

1.2. Посочете възможно ли е проблемът да се реши в рамките на съществуващото законодателство чрез промяна в организацията на работа и/или чрез въвеждане на нови технологични възможности (например съвместни инспекции между няколко органа и др.).

Посочените правни институти предполагат нормативни изменения, защото действащата нормативна уредба не съдържа процедури и механизми, чрез които да бъдат решени описаните по-горе проблеми. Настоящите изменения се предлагат с цел да се запълнят законови празнини.

1.3. Посочете защо действащата нормативна рамка не позволява решаване на проблема/проблемите.

Чл. 36, ал. 1 от Конституцията на Република България предвижда изучаването и ползването на български език като право и задължение на българските граждани. Също така, съгласно чл. 3 от Конституцията на Република България, официалният език е българският. Съгласно чл. 58, ал. 1 от Конституцията, гражданите са длъжни да спазват и изпълняват Конституцията и законите. Те са длъжни да зачитат правата и законните интереси на другите.

Няма задължителните действия, произтичащи от актове от правото на ЕС.

1.4. Посочете задължителните действия, произтичащи от нормативни актове от по-висока степен или актове от правото на ЕС.

Последваща оценка на въздействието не е извършвана.

1.5. Посочете дали са извършени последващи оценки на нормативния акт или анализи за изпълнението на политиката и какви са резултатите от тях?

2. Цел:

Цел 1. „Прецизиране на процедури по придобиване, освобождаване и отмяна на българско гражданство“

- Ще бъде въведено изискване за владене на български език от кандидатите за придобиване на българско гражданство по произход и другата посочена по-горе категория, ще спомогне за успешното интегриране на тези лица в българското общество да се ползват в пълен обем от предоставените им с гражданството права и задължения;

- Ще бъде създадена правна възможност за предотвратяване на случаите на недобросъвестност при реализиране на отговорността при наличието на задължения към българската държава или физически и юридически лица от страна на кандидати за освобождаване от българско гражданство;

- Ще бъде създадена правна възможност за отмяна на натурализацията на лица, които проявяват омраза, нетърпимост и агресия към българската държава, нейни граждани и/или български общности в чужбина. Създаване на правна регламентация на хипотезата за отмяна на натурализацията, в случай на умишлени антибългарски прояви от страна на лице, придобило българско гражданство;

- Ще бъде създадена правна възможност за тържественото връчване на удостоверенията за придобито българско гражданство ще официализира този важен държавен акт, чрез който се променя статута на съответното лице.

Цел 2: „Отмяна на дублиращ и неефективен съвет при Изпълнителна агенция за българите в чужбина“

- Ще бъде отменено съществуването на втори допълнителен орган (като се имат предвид изчерпателните функции, възложени на Министерството на правосъдието в процедурите по промяна на гражданството), който осъществява дейност в производството по придобиване на българско гражданство на основание български произход.

Посочете определените цели за решаване на проблема/проблемите, по възможно най-конкретен и измерим начин, включително индикативен график за тяхното постигане.

Целите е необходимо да са насочени към решаването на проблема/проблемите и да съответстват на действащите стратегически документи.

3. Заинтересовани страни:

Министерство на правосъдието; Министерство на външните работи; Министерство на образованието и науката; Изпълнителна агенция за българите в чужбина; Изпълнителна агенция за българите в чужбина; дипломатическите и консулските представителства на Република България в чужбина; кандидати за българско гражданство, които кандидатстват за придобиване на българско гражданство на основание български произход, както и от лица с родител, придобил българско гражданство или който родител приживе е придобил българско гражданство; лица, които придобиват българско гражданство; правозащитни организации.

Посочете всички потенциални заинтересовани страни/групи заинтересовани страни (в рамките на процеса по извършване на частичната предварителна частична оценка на

въздействието и/или при обществените консултации по чл. 26 от Закона за нормативните актове), върху които предложенията ще окажат пряко или косвено въздействие (бизнес в дадена област/всички предприемачи, неправителствени организации, граждани/техни представители, държавни органи/общини и др.).

4. Варианти на действие. Анализ на въздействията:

4.1. По проблем 1: „Дефицити в нормативната уредба, регламентираща процедурите по придобиване, освобождаване и отмяна на българско гражданство“

Вариант 1 „Без действие“:

Описание: Липсата на владение на български език ще продължи да създава сериозни и трудно преодолими пречки за последващото интегриране на тези лица в българското общество и ще благоприятства благоприятства създаването на условия за придобиване на българско гражданство от лица, чиито намерения се ограничават до такива с икономически и социални цели. Ще продължи да съществува възможност за използване на освобождаването от българско гражданство като инструмент за избягване от наказателна отговорност, както и за несъбиране на дължими към държавата и физически и юридически лица задължения.

Ще продължи да липсва правна възможност за отмяна на натурализацията на лица, които уронват престижа на Република България, на българските институции и национални интереси чрез реч на омраза или при извършване на действие от омраза срещу българската държава, нейни граждани и/или български общности в чужбина.

Удостоверенията за придобиване на българско гражданство ще продължат да се връчват по административен ред, без наличието на специалните атрибути, с които би трябвало да бъде обозначен този акт.

Положителни (икономически/социални/екологични) въздействия:

Не са идентифицирани очаквани положителни икономически, социални или екологични въздействия вследствие на прилагането на този вариант.

Отрицателни (икономически/социални/екологични) въздействия:

Освобождаването от българско гражданство може да бъде използвано като инструмент за избягване от наказателна отговорност, както и за несъбиране на дължими към държавата и физически и юридически лица задължения.

Специфични въздействия:

Не са идентифицирани очаквани специфични въздействия.

Въздействия върху малките и средните предприятия:

Не засяга малките и средни предприятия.

Административна тежест:

При този вариант административната тежест не се променя.

1.1. Опишете качествено (при възможност – и количествено) всички значителни потенциални икономически, социални и екологични въздействия, включително върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни. Пояснете кои въздействия се очаква да бъдат значителни и кои второстепенни.

1.2. Опишете специфичните въздействия с акцент върху малките и средните предприятия и административната тежест (задължения за информирание, такси, регулаторни режими, административни услуги и др.)

Вариант 2 „Прецизиране на процедури по придобиване, освобождаване и отмяна на българско гражданство“

Описание:

При реализиране на този вариант:

Ще бъде въведено изискване за владееене на български език от кандидатите за придобиване на българско гражданство по произход и другата посочена по-горе категория, ще спомогне за успешното интегриране на тези лица в българското общество да се ползват в пълен обем от предоставените им с гражданството права и задължения;

Ще бъде създадена правна възможност за предотвратяване на случаите на недобросъвестност при реализиране на отговорността при наличието на задължения към българската държава или физически и юридически лица от страна на кандидати за освобождаване от българско гражданство;

Ще бъде създадена правна възможност за отмяна на натурализацията на лица, които проявяват омраза, нетърпимост и агресия към българската държава, нейни граждани и/или български общности в чужбина. Създаване на правна регламентация на хипотезата за отмяна на натурализацията, в случай на умишлени антибългарски прояви от страна на лице, придобило българско гражданство;

Ще бъде създадена правна възможност за тържественото връчване на удостоверенията за придобито българско гражданство ще официализира този важен държавен акт, чрез който се променя статута на съответното лице.

Положителни (икономически/социални/екологични) въздействия:

Положителното социално въздействие на предложената мярка се състои в по-бързото интегриране на засегнатите от мярката лица в българското общество. Предотвратяване на случаите на недобросъвестност при реализиране на отговорността при наличието на задължения към българската държава или физически и юридически лица от страна на кандидати за освобождаване от българско гражданство.

Отрицателни (икономически/социални/екологични) въздействия:

Не са идентифицирани очаквани отрицателни икономически, социални или екологични въздействия вследствие на прилагането на този вариант.

Специфични въздействия:

Не са идентифицирани.

Въздействия върху малките и средните предприятия:

Не засяга малките и средни предприятия.

Административна тежест:

При този вариант административната тежест не се променя.

1.1. Опишете качествено (при възможност – и количествено) всички значителни потенциални икономически, социални и екологични въздействия, включително върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни. Пояснете кои въздействия се очаква да бъдат значителни и кои второстепенни.

1.2. Опишете специфичните въздействия с акцент върху малките и средните предприятия и административната тежест (задължения за информиране, такси, регулаторни режими, административни услуги и др.)

4.2. По проблем 2: „Дублиране на функции и неефективност във функционирането на Консултативния съвет при Изпълнителна агенция за българите в чужбина “

Вариант 1 „Без действие“:

Описание: Ще продължи съществуването на втори допълнителен орган (като се имат предвид изчерпателните функции, възложени на Министерството на правосъдието в процедурите по промяна на гражданството), с дублиращи функции и неефективна дейност в производството по придобиване на българско гражданство на основание български произход.

Положителни (икономически/социални/екологични) въздействия:

Не са идентифицирани очаквани положителни икономически, социални или екологични въздействия вследствие на прилагането на този вариант.

Отрицателни (икономически/социални/екологични) въздействия:

Дублиране на функции и неефективност.

Специфични въздействия:

Не са идентифицирани очаквани специфични въздействия.

Въздействия върху малките и средните предприятия:

Не засяга малките и средни предприятия.

Административна тежест:

При този вариант административната тежест не се променя.

Вариант 2 „Отмяна на дублиращ и неефективен съвет при Изпълнителна агенция за българите в чужбина “

Описание: Ще бъде отменено съществуването на втори допълнителен орган (като се имат предвид изчерпателните функции, възложени на Министерството на правосъдието в процедурите по промяна на гражданството), който осъществява дейност в производството по придобиване на българско гражданство на основание български произход.

Положителни (икономически/социални/екологични) въздействия:

Не са идентифицирани икономически, социални или екологични въздействия вследствие на прилагането на този вариант.

Отрицателни (икономически/социални/екологични) въздействия:

Не са идентифицирани очаквани отрицателни икономически, социални или екологични въздействия вследствие на прилагането на този вариант.

Специфични въздействия:

Не са идентифицирани очаквани специфични въздействия.

Въздействия върху малките и средните предприятия:

Не засяга малките и средни предприятия.

Административна тежест:

При този вариант административната тежест не се променя.

5. Сравняване на вариантите:

Степени на изпълнение по критерии: 1) висока; 2) средна; 3) ниска.

5.1. По проблем 1 и 2:

		Вариант 1 „Без действие“	Вариант 2
Ефективност	Цел 1 „Прецизиране на процедури по придобиване, освобождаване и отмяна на българско гражданство“	ниска	висока
	Цел 2 „Отмяна на дублиращ и неефективен съвет при Изпълнителна агенция за българите в чужбина“	ниска	висока
Ефикасност	Цел 1 „Прецизиране на процедури по придобиване, освобождаване и отмяна на българско гражданство“	ниска	висока
	Цел 2 „Отмяна на дублиращ и неефективен съвет при Изпълнителна агенция за българите в чужбина“	ниска	висока
Съгласуваност	Цел 1 „Прецизиране на процедури по придобиване, освобождаване и отмяна на българско гражданство“	ниска	висока
	Цел 2 „Отмяна на дублиращ и неефективен съвет при Изпълнителна агенция за българите в чужбина“	ниска	висока

1.1. Сравнете вариантите чрез сравняване на ключовите им положителни и отрицателни въздействия.

1.2. Посочете степента, в която вариантите ще изпълнят определените цели, съгласно основните критерии за сравняване на вариантите:

ефективност, чрез която се измерва степента, до която вариантите постигат целите на предложението;

ефикасност, която отразява степента, до която целите могат да бъдат постигнати при определено ниво на ресурсите или при най-малко разходи;

съгласуваност, която показва степента, до която вариантите съответстват на действащите стратегически документи.

6. Избор на препоръчителен вариант:

По проблем 1:

Вариант 2 „Прецизиране на процедури по придобиване, освобождаване и отмяна на българско гражданство“

По проблем 2:

Вариант 2 „Отмяна на дублиращ и неефективен съвет при Изпълнителна агенция за българите в чужбина “

Посочете препоръчителните варианти за решаване на поставения проблем/проблеми.

6.1. Промяна в административната тежест за физическите и юридическите лица от прилагането на препоръчителния вариант (включително по отделните проблеми):

☐ Ще се увеличи

☐ Ще се намали

☒ Няма ефект

При избрания вариант административната тежест не се променя.

1.1. Изборът следва да е съотносим с посочените специфични въздействия на препоръчителния вариант за решаване на всеки проблем.

1.2. Ако се предвижда въвеждането на такса, представете образуването на нейния размер съгласно Методиката по чл. 7а от Закона за ограничаване на административното регулиране и административния контрол върху стопанската дейност.

6.2. Създават ли се нови/засягат ли се съществуващи регулаторни режими и услуги от прилагането на препоръчителния вариант (включително по отделните проблеми)?

☐ Да

☒ Не

Не се засягат регулаторни режими и услуги от прилагането на препоръчителния вариант. Прилагането на препоръчителния вариант няма да доведе до създаване или промяна на съществуващи регулаторни режими.

1.1. Изборът следва да е съотносим с посочените специфични въздействия на избрания вариант.

1.2. В случай че се предвижда създаване нов регулаторен режим, посочете неговия вид (за стопанска дейност: лицензионен, регистрационен; за отделна стелка или действие:

разрешителен, уведомителен; удостоверителен и по какъв начин това съответства с постигането на целите).

1.3. Мотивирайте създаването на новия регулаторен режим съгласно изискванията на чл. 3, ал. 4 от Закона за ограничаване на административното регулиране и административния контрол върху стопанската дейност.

1.4. Посочете предложените нови регулаторни режими отговарят ли на изискванията на чл. 10 – 12 от Закона за дейностите по предоставяне на услуги.

1.5. Посочете изпълнено ли е изискването на § 2 от Допълнителните разпоредби на Закона за дейностите по предоставяне на услуги.

1.6. В случай че се изменят регулаторни режими или административни услуги, посочете промяната.

6.3. Създават ли се нови регистри от прилагането на препоръчителния вариант (включително по отделните проблеми)?

☐ Да

☒ Не

По проблем 1: При този вариант не се създават нови регистри, не се засягат съществуващи регулаторни режими и услуги.

По проблем 2: При този вариант не се създават нови регистри, не се засягат съществуващи регулаторни режими и услуги.

Когато отговорът е „Да“, посочете регистрите, които се създават и по какъв начин те ще бъдат интегрирани в общата регистрирова инфраструктура.

6.4. По какъв начин препоръчителният вариант въздейства върху микро-, малките и средните предприятия (МСП) (включително по отделните проблеми)?

☐ Актът засяга пряко МСП

☒ Актът не засяга МСП

Изборът следва да е съотносим с посочените специфични въздействия на препоръчителния вариант.

6.5. Потенциални рискове от прилагането на препоръчителния вариант (включително по отделните проблеми):

Не са идентифицирани потенциални рискове от прилагането на препоръчителните варианти по всеки от проблемите.

Посочете възможните рискове от прилагането на препоръчителния вариант, различни от отрицателните въздействия, напр. възникване на компетентен органични спорове и др.

7. Консултации:

☐ Проведени са консултации

Посочете основните заинтересовани страни, с които са проведени консултации. Посочете резултатите от консултациите, включително на ниво ЕС: спорни въпроси, многократно поставяни въпроси и др.

☒ Предстоят обществени консултации по чл. 26 от Закона за нормативните актове

Във връзка с предвидените срокове в т. 29 от Законодателната програма на Министерски съвет за периода септември-декември 2023 г. и с оглед на изключителната важност на предвидените изменения и допълнения в акта, както и в изпълнение на чл. 26, ал. 4 от Закона за нормативните актове е определен 14-дневен срок за обществено обсъждане на Портала за обществени консултации, както и на интернет страницата на Министерство на външните работи. Предложението за съкращаване на срока се основава и на наличието на сериозен обществен интерес към предвидените промени, а именно:

- Липсата на познание на български език от страна на лицата, придобили българско гражданство по натурализация, би създадо сериозни и трудно преодолими пречки за тяхното интегриране в българското общество като продължаването на липсата на интеграция на тези граждани в българското общество им създава затруднения по отношение на техния житейски статус- намиране на работа, безпроблемно медицинско обслужване и образование;
- Невъзможността за освобождаване от българско гражданство от лицата, срещу които има образувано наказателно производство, както и от лицата, които имат непогасени финансови задължения би довело до своевременно реализиране на наказателната отговорност и затвърждаване на принципа за обществена справедливост;
- Отмяна на натурализацията по отношение на лица, извършващи умишлени антибългарски прояви, тъй като българското общество не може да продължава толерирането на системно и умишлено уронване на престижа на Република България, на българските институции и национални интереси чрез реч на омраза или при извършване на действие от омраза срещу българската държава, нейни граждани и/или български общности в чужбина.

Обобщете най-важните въпроси за обществени консултации. Посочете индикативен график за тяхното провеждане и видовете консултационни процедури.

8. Приемането на нормативния акт произтича ли от правото на Европейския съюз?

☐ Да

☒ Не

1.1. Посочете изискванията на правото на Европейския съюз, включително информацията по т. 6.2 и 6.3, дали е извършена оценка на въздействието на ниво Европейски съюз, и я приложете (или посочете връзка към източник).

1.2. Изборът трябва да съответства на посоченото в раздел 1, съгласно неговата т. 1.5.

9. Изисква ли се извършване на цялостна предварителна оценка на въздействието поради очаквани значителни последици?

☐ Да

☒ Не

(преценка съгласно чл. 20, ал. 3, т. 2 от Закона за нормативните актове)

10. Приложения:

- проект на доклад до МС;
- проект на РМС за одобряване на законопроект;
- проект на ЗИД на ЗБГ;
- проект на мотиви.

Приложете необходимата допълнителна информация и документи.

11. Информационни източници:

Използвани са данни от МП, МВнР и ИАБЧ.

Посочете изчерпателен списък на информационните източници, които са послужили за оценка на въздействията на отделните варианти и при избора на вариант за действие: регистри, бази данни, аналитични материали и др.

12. Име, длъжност, дата и подпис на директора на дирекцията, отговорна за извършването на частичната предварителна оценка на въздействието:

Име и длъжност: Георги Воденски, директор на дирекция „Консулски отношения“ в Министерството на външните работи

Дата: 17.11.2023г.

Подпис:

ГЕОРГИ ВОДЕНСКИ
директор на дирекция „Консулски отношения“

